

AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GINEKOLOGIK KASALLIKLAR. MIOMALAR SABABLARI, BELGILARI VA DAVOLASH USULLARI

Utanova Dilobar Artikbayevna

Sergeli Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi

texnikumi mutaxassislik fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA: *Bachadon miomasi (leyomioma) ayollar reproduktiv tizimining eng keng tarqalgan xavfsiz o'smalaridan biridir. Ushbu maqolada ayollarda uchraydigan umumiy ginekologik kasalliklar kontekstida bachadon miomasining etiologiyasi (kelib chiqish sabablari), klinik belgilari, diagnostika va hozirgi kundagi davolash yondashuvlari ilmiy manbalarga asoslangan holda tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Bachadon miomasi, leyomioma, ginekologik kasalliklar, ayollar salomatligi, gormonal disbalans, reproduktiv salomatlik, miomektomiya.*

Ginekologik kasalliklar ayollar salomatligiga jiddiy ta'sir ko'rsatuvchi muhim tibbiy muammolardir. Ular orasida bachadon bo'yni eroziyasi, vaginal kandidoz, endometrioiz va polikistoz tuxumdonlar sindromi kabi holatlar keng tarqalgan. Biroq, bachadon miomasi reproduktiv yoshdagi ayollarning 50-70% gacha bo'lgan qismida uchraydigan eng keng tarqalgan chanoq o'smasi hisoblanadi. Ko'p hollarda simptomsiz kechsa-da, taxminan 25-30% ayollarda hayot sifatini sezilarli darajada yomonlashtiradigan belgilar kuzatiladi.

Bachadon miomasining sabablari (Etiologiyasi va patogenezi)

Bachadon miomasining rivojlanishiga aniq bir sabab yo'q, ammo bir qancha omillar uning paydo bo'lishiga turtki bo'ladi. Ekspertlar genetik va gormonal omillarning rolini shubha ostiga olishmaydi.

Gormonal disbalans: Mioma o'sishi asosan estrogen va progesteron jinsiy gormonlariga bog'liq. Bu gormonlar ta'sirida miometrium (bachadon mushak qavati) hujayralarining patologik ko'payishi sodir bo'ladi.

Irsiy moyillik: Agar onasi yoki opasida mioma bo'lsa, ayolda uning rivojlanish xavfi yuqori bo'ladi.

Yoshi: Reproktiv yoshdagi ayollarda, ayniqsa menopauzaga yaqinlashganlarda mioma ko'proq tashxislanadi. Menopauzadan keyin gormonlar darajasi pasayishi bilan miomalar odatda kichrayadi.

Irqi omillar: Qora tanli ayollarda mioma oq tanlilarga nisbatan 2-3 barobar ko'proq uchraydi va og'irroq simptomlar bilan kechadi.

Boshqa xavf omillari: Semizlik, chekish, spirtli ichimliklar iste'moli, jismoniy faollikning pastligi va ratsionda qizil go'shtning ko'pligi ham xavf omillari hisoblanadi.

Klinik belgilari (Simptomlari)

Miomaning belgilari uning joylashuvi, o'lchami va soniga bog'liq. Kichik miomalar ko'pincha simptomsiz kechadi. Keng tarqalgan belgilar qatoriga quyidagilar kiradi:

Hayz qon ketishining kuchayishi: Eng keng tarqalgan simptom bo'lib, u anemiya (qon kamligi) ga olib kelishi mumkin.

Chanoq sohasidagi og'riq va bosim hissi: Mioma kattalashganida atrofdagi organlarga (qovuq, ichak) bosim o'tkazishi mumkin, bu esa bel og'rig'i, tez-tez siyish, ich qotishi yoki jinsiy aloqa paytida og'riq kabi noxushliklarni keltirib chiqaradi.

Bepushtlik va homiladorlik muammolari: Miomalar bachadon shaklini buzishi orqali homila implantatsiyasiga yoki homiladorlikning normal kechishiga xalaqit berishi mumkin.

Diagnostika va davolash usullari

Diagnostika odatda bemor shikoyatlari, ginekologik ko'rik va tasvirlash usullari, birinchi navbatda, transvaginal ultratovush tekshiruvi (UZI) orqali amalga oshiriladi.

Davolash yondashuvi bemorning yoshi, simptomlarning og'irligi, miomaning xususiyatlari va kelajakdagi reproduktiv rejalarga qarab individual tanlanadi.

a) Konservativ (dorivor) davolash:

Gormonal dorilar: Mioma o'sishini sekinlashtirish va simptomlarni nazorat qilishga yordam beradi. Bularga GNRG agonistlari, progestogenlar va gormonal kontratseptivlar kiradi.

Yallig'lanishga qarshi dorilar: Og'riqni kamaytirish uchun ishlatiladi.

b) Minimal invaziv va jarrohlik usullari:

Miomektomiya: Faqat miomani olib tashlash operatsiyasi bo'lib, bachadon saqlab qolinadi. Bu usul homiladorlikni rejalashtirayotgan ayollar uchun ustuvor hisoblanadi.

Bachadon arteriyalari embolizatsiyasi: Bachadon miomasini qon bilan ta'minlovchi tomirlarni blokirovka qilish orqali uning kichrayishiga erishiladi.

Fokuslangan ultratovush jarrohligi (FUS): Invaziv bo'lmagan usul.

Gisterektomiya: Bachadonni to'liq olib tashlash. Bu radikal usul bo'lib, odatda boshqa davo choralari samarasiz bo'lganida yoki ayolning reproduktiv rejalari yo'qligida qo'llaniladi.

Bachadon miomasi ayollar salomatligi uchun dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Uni erta aniqlash va individual yondashuv asosida davolash orqali kasallikning asoratlarini oldini olish va ayollarning hayot sifatini oshirish mumkin. Zamonaviy tibbiyot miomani davolashning keng spektrini taklif etadi, bu esa har bir bemorga mos yechim topish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ayupova F.M. Ginekologiya. – Toshkent: "Ibn Sino", 2021. (O'zbekiston tibbiyot oliygohlari uchun darslik).
2. Aylamazyan E.K. Ginekologiya: darslik. – Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2022 (yoki rus tilidagi nashri: Ginekologiya: uchebnik dlya medvuzov, GEOTAR-Media, 2023).
3. Stewart E.A., et al. Uterine fibroids. // Nature Reviews Disease Primers. – 2021. (Bachadon miomasi bo'yicha eng nufuzli xalqaro sharhlardan biri).
4. Vixlyayeva E.M. Rukovodstvo po diagnostike i lecheniyu leyomiomi matki. – Moskva: MIA, 2020.

5. WHO (Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti). Women's health and reproductive rights. – Jeneva: WHO Report, 2024.
 6. Uterine Fibroids: Epidemiology, Clinical Features, and Management. // American Journal of Obstetrics and Gynecology (AJOG). – 2025.
 7. Semenov Yu.A. Sovremenniy aspekti lecheniya miomi matki u jenuin reproduktivnogo vozrasta. // Akusherstvo i ginekologiya. – 2024, №4.
 8. Ciavattini A., et al. Uterine fibroids: pathogenesis and interactions with endometrium and endomyometrial junction. // Obstetrics and Gynecology International. – 2023.
- Elektron resurslar:
9. UpToDate (2026-yilgi yangilangan ma'lumotlar): "Uterine fibroids (leiomyomas): Epidemiology, clinical features, and diagnosis".
 10. PubMed / MEDLINE: Ginekologik kasalliklar va mioma etiologiyasiga oid so'nggi ilmiy maqolalar bazasi.
 11. Ziyonet kutubxonasi: O'zbekistonlik olimlarning akusherlik va ginekologiya sohasidagi ilmiy ishlari.